

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/68/2024
Identifikačné číslo spisu:	1414212609
Dátum vydania rozhodnutia:	23.01.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Erika Zajacová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:1414212609.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu Mgr. M. Z., narodeného XX. D. XXXX, N., G. V. XX, zastúpeného advokátom JUDr. Šimonom Melišom, Bratislava, Partizánska 3/1250, proti žalovaným 1/ MICROWELL, spol. s r.o., Šaľa, SNP 2018/42, IČO: 31 414 249 zastúpenému advokátom JUDr. Ľudovítom Štanglovičom, Šaľa, Jarmočná 2264/3, 2/ Generali Česká pojišťovna a.s., Praha, Spálená 75/16, Česká republika, IČO: 45 272 956, konajúca prostredníctvom organizačnej zložky podniku zahraničnej osoby Generali Poistovňa, pobočka poisťovne z iného členského štátu, Bratislava, Lamačská cesta 3/A, IČO: 54 228 573, o náhradu škody vo výške 7.875,84 eura s príslušenstvom, vedenom na bývalom Okresnom súde Bratislava IV pod sp. zn. 22C/210/2014, o dovolaní žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 27. októbra 2023 sp. zn. 4Co/145/2022, takto

rozhodol:

Uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 27. októbra 2023 sp. zn. 4Co/145/2022 v rozsahu potvrdzujúceho výroku a vo výroku o nepriznaní nároku na náhradu trov odvolacieho konania vo vzťahu k žalovanému 2/ z r u š u j e a v e c v r a c i a v rozsahu zrušenia Krajského súdu v Bratislave na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Bývalý Okresný súd Bratislava IV (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) uznesením z 03. júna 2022 č. k. 22C/210/2014-520 výrokom I. zastavil konanie vo veci samej podľa § 145 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) z dôvodu späťvzatia žaloby žalobcom a následného súhlasu žalovaného 2/ s týmto späťvzatím, žalovanému 1/ priznal nárok na náhradu trov konania voči žalobcovi v rozsahu 58,32 % (II. výrok), žalovanému 2/ nárok na náhradu trov konania nepriznal (III. výrok) s tým, že o výške nároku na náhradu trov konania rozhodne samostatným uznesením po právoplatnosti tohto uznesenia (IV. výrok).

1.1. V odôvodnení svojho rozhodnutia súd prvej inštancie uviedol, že žalobca sa žalobou domáhal od žalovaných 1/ a 2/ zaplata 7.875,84 eura s príslušenstvom titulom náhrady škody s tým, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu tohto plnenia povinnosť druhého žalovaného. Žalobu odôvodnil tým, že dňa 24. 07. 2012 sa stala dopravná nehoda, ktorú zavini l vodič, zamestnanec žalovaného 1/ a motorové vozidlo bolo v čase nehody poistené u žalovaného 2/. Na motorovom vozidle žalobcu vznikla škoda vo výške 9.975,41 eura. Toto bolo opravené a cena opravy bola čiastočne zaplatená. V dôsledku

nehody sa hodnota vozidla znížila zhruba o jednu tretinu, to znamená o sumu 7.596,98 eura, pričom presnú sumu by určil znalec v rámci znaleckého dokazovania. V prejednávanej veci rozhodol súd prvej inštancie rozsudkom z 23. mája 2016 tak, že konanie v časti 196,92 eura zastavil. Žalovaným 1/ a 2/ uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi 165,42 eura s príslušenstvom s tým, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu plnenia povinnosť druhého žalovaného a vo zvyšnej časti žalobu zamietol. Krajský súd v Bratislave na odvolanie žalobcu rozsudkom z 13. decembra 2017 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie. Žalovanému 1/ priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania a žalovanému 2/ nárok na náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením z 29. júna 2021 sp. zn. 5Cdo/209/2018 rozsudky súdov oboch inštancií vo vzťahu k žalovanému 2/ zrušil okrem výroku o zastavení konania a vec vrátil v rozsahu zrušenia okresnému súdu na ďalšie konanie. S poukazom na závery dovolacieho súdu, súd prvej inštancie vyzval žalobcu, aby predložil súdu súkromný znalecký posudok na preukázanie obvyklej ceny motorového vozidla žalobcu v čase dopravnej nehody a jeho obvyklej hodnoty po vykonaní opravy, ktorý bol súdu doručený dňa 19. novembra 2021. Zároveň týmto podaním vzal žalobca žalobu späť v časti čo do sumy 6.399,92 eura s príslušenstvom a zotrval na podanej žalobe v časti zaplattenia sumy 1.279 eur s príslušenstvom. Podaním doručeným súdu dňa 06. mája 2022 vzal žalobca žalobu späť v celom rozsahu s poukazom na tú skutočnosť, že žalovaný 2/ dňa 27. apríla 2022 žalovanú sumu istiny vo výške 1.279 eur s príslušenstvom zaplatil. Žalovaný 2/ so späťvzatím súhlasil, a preto súd prvej inštancie konanie vo veci samej podľa § 145 ods. 1 CSP zastavil.

1.2. O náhrade trov konania súd prvej inštancie rozhodol podľa § 256 ods. 1 CSP a skúmal procesné zavinenie na zastavení konania. Uviedol, že predmetom konania bol nárok žalobcu na zaplattenie sumy 7.875,84 eura titulom náhrady škody, pričom rozsudkom z 23. mája 2016 bolo konanie zastavené v časti istiny v dôsledku vyplatenia tejto sumy zo strany žalovaného 2/ a tiež bolo rozsudkom rozhodnuté o povinnosti žalovaných 1/ a 2/ zaplatiť žalobcovi istinu 165,42 eura s príslušenstvom s tým, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu tohto plnenia povinnosť druhého žalovaného. V tejto časti vo vzťahu k žalovanému 1/ nadobudol rozsudok právoplatnosť. Žalobca mal úspech v konaní v časti zaplattenia sumy 165,42 eura s príslušenstvom voči žalovanému 1/ a po zrušení rozhodnutia odvolacieho súdu ako aj prvostupňového súdu voči žalovanému 2/ zo strany dovolacieho súdu okrem výroku o zastavení konania a predložení súkromného znaleckého posudku žalobca žiadal priznať sumu 1.279 eur s príslušenstvom a vo zvyšnej časti vzal žalobu späť. Preto podľa názoru súdu prvej inštancie zavinenie na zastavení konania v sume 6.234,50 eura nesie žalobca a po úhrade žalovanej sumy 1.279 eur s príslušenstvom zobral žalobca späť žalobu v celom rozsahu, pričom zavinenie na zastavení konania v tejto časti nesie žalovaný 2/. Pokiaľ žalobca poukazoval na to, že žaloba bola podaná za účinnosti zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (ďalej ako „O. s. p.“), kedy platilo ustanovenie § 142 ods. 3 O. s. p., účinnosť tohto ustanovenia zanikla 30. 06. 2016 v dôsledku prijatia nových procesných kódexov. Keďže o trovách konania bolo rozhodované v súčasnom štádiu konania, bol povinný súd prvej inštancie rozhodovať podľa Civilného sporového poriadku. Pokiaľ žalobca tvrdil, že nebol povinný predložiť znalecký posudok, pretože O. s. p. nepoznal inštitút súkromného znaleckého posudku, nič mu nebránilo, aby si aj počas účinnosti O. s. p. dal pred podaním žaloby vypracovať znalecký posudok za účelom ustálenia výšky jeho nároku. To, že O. s. p. nepozná inštitút súkromného znaleckého posudku neznamena, že by súd tento dôkaz v konaní nemohol vykonať ako listinný dôkaz.

1.3. Pri posudzovaní nároku na náhradu trov konania tak súd prvej inštancie porovnal úspech žalobcu v prejednávanom spore, pričom vychádzal z tej skutočnosti, že žalobca žiadal od žalovaných 1/, 2/ zaplatiť sumu 7.875,84 eura s príslušenstvom, kedy v časti čo do sumy 6.234,50 eura, v ktorej zobral žalobca žalobu späť posúdil nárok žalobcu tak, že zavínal zastavenie konania v tejto časti a po odrátaní úspechu žalovaných dospel k záveru, že žalovaný 1/ bol úspešný z hľadiska pomeru zavinenia na zastavení konania čo do sumy 58,32 % a v tejto časti mu priznal nárok na náhradu trov konania. Vo vzťahu k žalovanému 2/ dospel k záveru, že mu nárok na náhradu trov konania nevznikol, pretože mu v konaní žiadne trovy v priebehu nevznikli, pretože opačný postup, t. j. priznanie trov konania úspešnej strane, ktorej žiadne trovy nevznikli, by bolo popretím ustanovenia § 251 CSP.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) na odvolania žalobcu a žalovaného 1/ uznesením z 27. októbra 2023 sp. zn. 4Co/145/2022 uznesenie súdu prvej inštancie v napadnutej časti týkajúcej sa priznania nároku na náhradu trov konania žalovanému 1/ zrušil z dôvodu, že po vydaní uznesenia Najvyššieho súdu SR z 29. júna 2021 č. k. 5Cdo/209/2018-338 sa ho ďalšie

konanie netýkalo, nakoľko toto bolo právoplatne skončené a o nároku na náhradu trov konania bolo právoplatne rozhodnuté uznesením z 21. februára 2018 č. k. 22C/210/2014-254.

2.1. Vo vzťahu k žalovanému 2/ krajský súd ako súd odvolací v časti týkajúcej sa nepriznania nároku na náhradu trov konania žalovanému 2/ uznesenie súdu prvej inštancie potvrdil a žalovaným 1/, 2/ nárok na náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

2.2. Odvolací súd konštatoval, že ak dôjde k zastaveniu sporového konania v dôsledku späťvzatia žaloby, je povinnosťou súdu skúmať procesnú zodpovednosť pri zastavení konania na oboch procesných stranách, teda aj na strane žalobcu a žalovaného. Ďalej sa zaoberal pojmom procesné zavinenie, v bode 24. uznesenia zrekapituloval priebeh konania a dospel k záveru, že vo vzťahu k poukazu žalobcu na § 142 ods. 3 O. s. p. Ústavný súd Slovenskej republiky v uznesení č. k. I. ÚS 56/2017-12 z 08. februára 2017 skonštatoval, že právna úprava náhrady trov konania v sporovom konaní sa podľa doterajšej úpravy v Občianskom súdnom poriadku, ako aj podľa novej úpravy účinnej od 01. júla 2017 v Civilnom sporovom poriadku spravuje zásadou úspechu v konaní. Civilný sporový poriadok už nemá ustanovenie obdobné úprave obsiahnutej v § 142 ods. 3 O. s. p., z čoho vyplýva, že nepatrný úspech už Civilný sporový poriadok nepozná. Ďalej citoval nález Ústavného súdu SR z 15. apríla 2020 sp. zn. II. ÚS 399/2019, kedy aj napriek tomu, že nepatrný úspech Civilný sporový poriadok nepozná, ani nová právna úprava nevyklučuje osobitný režim posudzovania úspechu v konaní a nárokov na náhradu trov v prípadoch, ak výška plnenia závisela od znaleckého posudku alebo úvahy súdu, a to z hľadiska výsledku v zásade zhodne ako podľa doterajšej úpravy. Odvolací súd sa preto nestotožnil s názorom súdu prvej inštancie v tom smere, že nová právna úprava vylučuje osobitný režim posudzovania úspechu v konaní, avšak vzhľadom na pomer úspechu a neúspechu strán v konaní už bolo rozhodnuté a predmetom zostali trovy zastaveného konania, pri rozhodovaní o ktorých sa vychádza zo zásady procesného zavinenia za následok zastaveného konania v zmysle § 256 ods. 1 CSP. Preto odvoláciu námietku žalobcu týkajúcu sa nepoužitia ustanovenia § 142 ods. 3 O. s. p. vyhodnotil krajský súd ako nedôvodnú. Odvolací súd sa stotožnil s názorom súdu prvej inštancie, že po zrušení rozhodnutia krajského súdu z 13. decembra 2017 sp. zn. 4Co/3/2017 a rozhodnutia okresného súdu z 23. mája 2016 sp. zn. 22C/210/2014 voči žalovanému 2/ okrem výroku o zastavení konania na základe rozhodnutia dovolacieho súdu a predložení súkromného znaleckého posudku žalobcom, žalobca žiadal priznať sumu 1.279 eur spolu s úrokom z omeškania a vo zvyšnej časti vzal žalobu späť, preto mal za to, že zavinenie na zastavení konania vo zvyšnej časti 6.234,50 eura nesie žalobca. Preto súd nepovažoval za dôvodnú odvoláciu námietku žalobcu, že na zastavenie konania v časti sumy 6.234,60 eura je potrebné analogicky aplikovať ustanovenie o úspechu v spore. Po úhrade sumy 1.279 eur s príslušenstvom zo strany žalovaného 2/ žalobca vzal žalobu späť v celom rozsahu. Preto zavinenie na zastavení konania v časti zaplatenia istiny vo výške 1.279 eur s príslušenstvom nesie žalovaný 2/, ktorý po podaní žaloby uhradil žalobcom požadovanú sumu. Miera zavinenia zastavenia konania tak bola prevažne na žalobcovi, v dôsledku čoho vznikol nárok na náhradu trov konania žalovanému 2/. Tomuto preukázateľne trovy prvoinštančného konania nevznikli, a preto mu ich súd prvej inštancie správne nepriznal, preto odvolací súd uznesenie súdu prvej inštancie v časti týkajúcej sa nepriznania nároku na náhradu trov konania žalovanému 2/ ako vecne správne potvrdil podľa § 387 ods. 1 CSP.

2.3. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP a žalovanému 2/, úspešnému v odvolacom konaní, nárok na náhradu trov odvolacieho konania voči žalobcovi nepriznal, a to ani žalovanému 1/, ktorý, hoci bol v odvolacom konaní úspešný, nakoľko žalobca nezavinil, že žalovaný 1/ podal odvolanie, navyše sa s jeho odvolaním sám stotožnil a žalovaný 1/ už nebol ani účastníkom tohto konania.

3. Proti danému uzneseniu odvolacieho súdu, a to proti výroku týkajúceho sa náhrady trov konania vo vzťahu k žalovanému 2/ podal dovolanie žalobca (ďalej aj „dovolateľ“), ktorého prípustnosť vyvodzoval z § 420 písm. f) CSP.

3.1. Namietal nesprávny procesný postup, ktorým súd znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Poukázal pritom na uznesenie Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 2/2023 z 10. januára 2023 ako aj uznesenie sp. zn. I. ÚS 275/2018 z 15. augusta 2018. Mal za to, že rozhodnutie odvolacieho súdu je arbitrárne, formalistické a nesleduje zmysel zákona a potrebu spravodlivého rozhodnutia. Poukázal na rozhodnutie Ústavného súdu SR sp. zn. IV. ÚS 260/2022 z 26. mája 2022. Odvolací súd založil svoje rozhodnutie na tom, že sa

posudzuje zavinenie na zastavení konania a úspech vo veci a toto zavinil žalobca, keď odmietol aplikáciu pravidla analogického k bývalému ustanoveniu § 142 ods. 3 O. s. p. Takýto výklad je formalistický a popierajúci účel a význam zásady zavinenia. Odvolací súd svojím rozhodnutím núti žalobcu zotrvať na celom podanom návrhu, aj keď po vyhotovení znaleckého posudku je zrejmé, že žalobca nebude úspešný, a to len kvôli tomu, aby sa nárok na náhradu trov konania posudzoval podľa zásady úspechu v zmysle § 255 ods. 1 CSP s výnimkou pravidla analogického k § 142 ods. 3 O. s. p. a nie podľa zásady zavinenia. Takýto postup je v rozpore s procesnou hospodárnosťou, vytvára zbytočné trovy právneho zastúpenia a je priamo v rozpore s limitmi stanovenými Ústavným súdom SR v náleze sp. zn. I. ÚS 24/2021 zo 04. augusta 2021. Rozhodnutím odvolacieho súdu bol nastolený stav, ktorý je v extrémnom rozpore s právom na súdnu ochranu a princípom spravodlivosti, keď žalovaný 1/ porušil právnu povinnosť a spôsobil žalobcovi škodu na majetku, ktorú nijako nezavinil a žalovaný 2/, ktorý má práve takéto škody uhrádzať si svoju zákonnú povinnosť nesplnil, svojou pasivitou vyvolal súdny spor a žalobca, ktorému bola spôsobená a zaplatená škoda vo výške 1.640 eur (s príslušenstvom zhruba vo výške 2.680 eur) len na súdnych poplatkoch a odmene znalcovi zaplatil doteraz zhruba 1.700 eur. Je teda zrejmé, že výsledný stav je extrémne nespravodlivý. Mal preto za to, že odvolací súd na základe vykonaných dôkazov dospel k nesprávnym právnym záverom nesprávnou interpretáciou právnej normy.

4. K podanému dovolaniu sa vyjadril žalovaný 2/, ktorý sa stotožnil s uznesením Krajského súdu v Bratislave a uviedol, že nesúhlasí s vyjadreniami žalobcu v dovolaní, pretože považuje rozhodnutie odvolacieho súdu za správne a dostatočne odôvodnené. Mal za to, že miera zavinenia konania bola prevažne na žalobcovi, v dôsledku čoho vznikol nárok na náhradu trov konania žalovanému 2/. Nakoľko mu preukázateľne trovy konania nevznikli, súd prvej inštancie mu nárok na náhradu trov konania správne nepriznal. Preto bol správny postup odvolacieho súdu, ktorý uznesenie súdu prvej inštancie v časti týkajúcej sa nepriznania nároku na náhradu trov konania žalovanému 2/ ako vecne správne potvrdil. Žalovaný 2/ považuje za správny názor odvolacieho súdu, ktorý mal za to, že po zrušení rozsudku ako krajského tak okresného súdu dovolacím súdom vo vzťahu k žalovanému 2/ a po predložení súkromného znaleckého posudku žalobcom na výzvu súdu, žalobca žiadal priznať v konaní sumu 1.279 eur s príslušenstvom, vo zvyšnej časti zoberal žalobu späť, a preto nesie zavinenie na zastavení konania v časti 6.234,50 eura. Preto nepovažoval za dôvodnú odvoláciu námietku žalobcu, že na zastavenie konania je potrebné aplikovať analogicky ustanovenie o úspechu v spore čo do sumy 6.234,60 eura. Nestotožnil sa preto s názorom žalobcu, že odvolací súd dospel k nesprávnym právnym záverom nesprávnou interpretáciou právnej normy.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana, v ktorej neprospech bolo napádané rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP), a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP, v rámci dovolacieho prieskumu dospel k záveru, že dovolanie je nielen prípustné, ale aj dôvodné.

6. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých civilný súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011).

7. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu. Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu (m. m. napr. IV. ÚS 35/02, II. ÚS 324/2010, III. ÚS 550/2012).

8. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 ods. 1 CSP. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania je rozhodnutím, ktorým sa konanie o tejto otázke končí, preto je preskúmateľné v dovolacom konaní z dôvodov posudzovania väd zmätočnosti v zmysle § 420 CSP (I. ÚS 387/2019, I. ÚS 275/2018, IVObd/2/2021).

9. Podľa § 420 CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10. Podľa § 431 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada.

11. Podľa § 440 CSP dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný.

12. Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP sú zásah súdu do práva strany sporu a nesprávny procesný postup súdu reprezentujúci takýto zásah znemožňujúci procesnej strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstata práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky a ich spravodlivé rozhodnutie (I. ÚS 26/94).

13. Ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. V zmysle uvedeného ustanovenia treba za nesprávny procesný postup považovať postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnoprávnemu rámcu, a tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

14. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov v tom-ktorom konkrétnom konaní, pričom miera tohto porušenia znamená porušenie práva na spravodlivý proces; jeho súčasťou je aj náležité odôvodnenie rozhodnutia (II. ÚS 559/2018, III. ÚS 47/2019).

15. Rozhodovanie o trovách konania je integrálnou súčasťou civilného sporového konania, a ako také spadá pod čl. 46 ods. 1 ústavy, prostredníctvom ktorého sa zaručuje každému základné právo na súdnu ochranu. Všeobecný súd pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy môže postupom, ktorý nie je v súlade so zákonom (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy), porušiť základné právo strany sporu na súdnu ochranu. Procesné predpisy, ktoré upravujú náhradu trov konania, preto je potrebné vykladať v súlade s takto vymedzeným obsahom a účelom základného práva na súdnu ochranu. Trovy vynaložené účastníkom konania (sporovou stranou) v spore musia byť v príčinnej súvislosti s jeho

procesným postojom k predmetu konania. Ich vynaložením sa musí sledovať procesné presadzovanie uplatneného nároku alebo procesná ochrana proti takému tvrdenému nároku.

16. Náhrada trov konania je nerozlučne spojená so sporovým konaním a vyplýva z jeho povahy, keď strany sporu stoja proti sebe a je namieste, aby strane, ktorá v spore bola so svojím nárokom úspešná, bol priznaný nárok na ich náhradu od protistrany. Úspech vo veci, ktorá je predmetom sporu, je teda okolnosťou, ktorá určuje nárok na náhradu trov konania. Zásada úspechu vo veci (zásada zodpovednosti za výsledok sporu), ktorá je charakteristická pre sporové konania sa uplatní tak, že neúspešná strana sporu je povinná nahradiť v spore úspešnej strane trovy konania, ktoré úspešnej strane vznikli. Procesný úspech sa určuje vo vzťahu k predmetu sporu úspechom (t. j. víťazstvom) v spore. Plný úspech v spore sa zisťuje porovnaním žalobnej žiadosti (petitu) a výroku, ktorým sa rozhodlo vo veci samej. Plný úspech v spore môže mať žalobca aj žalovaný. U žalobcu ide o plný úspech vo veci vtedy, ak sa výrok meritórneho rozhodnutia zhoduje so žalobným petitom, ktorý bol naposledy urobený vo veci samej (v prípade žaloby na plnenie ide nielen o istinu, ale aj o príslušenstvo), t. j. ak sa jeho žalobe vyhovel v celom rozsahu. Zásadu úspechu vo veci treba uplatniť aj na konania, v ktorých výška plnenia závisí od úvahy súdu (sudcovské právo) alebo od znaleckého posudku. V týchto prípadoch však nejde o procesne neúspešného žalobcu, ak mu bola priznaná aspoň časť žalobou uplatneného nároku. Nemožno ho totiž ad absurdum zaťažovať procesnou zodpovednosťou za predvídanie výsledku na základe úvahy súdu alebo znaleckej činnosti (Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol., Civilný sporový poriadok, Komentár, Praha: C. H. Beck, 2016, 924 až 926 s.).

17. Z okolností preskúmvanej veci vyplýva, že predmetom sporu bol nárok na náhradu škody v sume 7.875,84 eur s príslušenstvom za poškodenie vozidla žalobcu pri dopravnej nehode, ktorú zavinil zamestnanec žalovaného 1/ ako vodič motorového vozidla poisteného v čase nehody u žalovaného 2/. Keďže v dôsledku dopravnej nehody došlo ku strate hodnoty poškodeného vozidla žalobcu, žalobca žiadal od žalovaných 1/, 2/ zaplatať sumu 7.513,50 eur titulom znehodnotenia vozidla dopravnou nehodou a 362,34 eur titulom nájomného za požičanie náhradného vozidla.

18. Dovolací súd sa vo svojom zrušujúcom uznesení z 29. júna 2021 sp. zn. 5Cdo/209/2018 v bodoch 11. až 21. podrobne zaoberal charakterom nároku žalobcu a v konečnom dôsledku uzavrel, že na preukázanie tvrdenia o znížení ceny motorového vozidla v dôsledku samotnej skutočnosti, že bolo poškodené dopravnou nehodou (výšku škody nemožno robiť závislou od toho, ako poškodený s vecou následne naloží, či ju nechá poškodenú, opraví ju alebo predá - R 25/1990) žalobca navrhoval vykonanie znaleckého dokazovania. Pokiaľ sudy nižších inštancií nenariadili žalobcom navrhované znalecké dokazovanie, ktoré malo preukázať skutočnú majetkovú ujmu žalobcu, zasiahli tým do práva žalobcu na spravodlivý proces, pretože v dôsledku nevykonania tohto opomenutého dôkazu nedostatočne zistili skutkový stav sporu, ktorý následne nesprávne právne posúdili.

19. Žalobca sa tak domáhal zaplatať sumu 7.875,84 eur s príslušenstvom na žalovaných 1/, 2/ s tým, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu tohto plnenia povinnosť druhého žalovaného. Súd priznal žalobcovi rozsudkom 165,42 eur s príslušenstvom, v časti sumy 1.475,92 eur (196,92 eur + 1.279 eur) vzal žalobca žalobu späť, nakoľko žalovaný 2/ po podaní žaloby uhradil túto čiastku. Vo zvyšku nároku čo do sumy 6.234,50 eur zoberal žalobca žalobu späť po zrušení veci dovolacím súdom, po vypracovaní znaleckého posudku.

20. V danom prípade tak možno konštatovať, že určenie výšky škody záviselo od znaleckého posudku, alebo od úvahy súdu (sudcovské právo), preto je potrebné žalobcu považovať za plne úspešného, ak mal plný úspech v spore čo do základu uplatneného nároku. Preto na rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania bolo potrebné analogicky aplikovať zásadu úspechu vyplývajúcu z § 255 ods. 1 CSP. Za základné sa považuje rozhodnutie o nároku, pričom výška je potom druhotná a nadväzujúca.

21. Podľa § 256 ods. 1 CSP ak strana procesne zavinila zastavenie konania, súd prizná náhradu trov konania protistrane.

22. Zásada procesnej zodpovednosti za zavinenie vyplývajúca z citovaného ustanovenia je inštitútom procesného práva, a preto rozhodujúcimi skutočnosťami na posúdenie tejto zodpovednosti sú tie, ktoré vznikli po začatí konania. Uplatňuje sa pre každé konanie bez ohľadu na to, z akého dôvodu bolo konanie zastavené, ak už vznikol procesnoprávny vzťah medzi súdom a oboma stranami sporu a medzi stranami sporu navzájom. Kritérium procesného zavinenia treba posudzovať z objektívneho hľadiska, a to vo vzťahu medzi tým, čo žalujúca strana v konaní požadovala, resp. akého výsledku sa domáhala a skutočnosťou, pre ktorú žalujúca strana neskôr vzala žalobu späť s tým, aby konanie bolo zastavené. Dôvodnosť žaloby súd skúma iba z hľadiska procesného, a nie hmotnoprávneho.

23. Obsahom práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je *ratione materiae* aj právo na rozhodnutie o náhrade trov konania v súlade so zákonom (I. ÚS 198/07, I. ÚS 247/2019). V súvislosti s ochranou poskytovanou v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru ústavný súd poukazuje na konštantnú judikatúru EĽSP, ktorý sa pri rozhodovaní o tom, či civilné konanie ako také vyhovuje požiadavkám spravodlivosti, zaoberá aj tou časťou konania, ktorou všeobecný súd rozhoduje vo veci náhrady trov konania, a preto právo na spravodlivé rozhodovanie o trovách konania patrí *ratione materiae* do obsahu práva na spravodlivé súdne konanie (Stankiewicz c. Poľsko zo 06. apríla 2006, sťažnosť č. 46917/99, Karahasanoglu c. Turecko zo 16. marca 2021, sťažnosti č. 21392/08, č. 53870/09, č. 32844/17).

24. Je síce pravdou, že odvolací súd v bode 25. citoval nález Ústavného súdu SR z 15. apríla 2020 sp. zn. II. ÚS 399/2019, avšak tento následne nesprávne aplikoval na prejednávanú vec. V náleze sa konštatuje, že „právna úprava náhrady trov konania v sporovom konaní sa podľa doterajšej úpravy v Občianskom súdnom poriadku, ako aj podľa novej úpravy účinnnej od 01. júla 2016 v Civilnom sporovom poriadku spravuje zásadou úspechu v konaní/spore. Z porovnania doterajšej a novej právnej úpravy vyplýva, že Civilný sporový poriadok už nemá ustanovenie obdobné úprave obsiahnutej v § 142 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku, ktoré sa uplatňovalo ako *lex specialis* vo vzťahu k úprave obsiahnutej v § 142 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku. Z uvedeného síce vyplýva, že nepatrný úspech už Civilný sporový poriadok nepozná (a preto pri rozhodovaní o nároku na náhradu trov sa podľa Civilného sporového poriadku zohľadňuje každý neúspech), avšak ani nová právna úprava nevylučuje osobitný režim posudzovania úspechu v konaní a nárokov na náhradu trov v prípadoch, keď výška plnenia závisela od znaleckého posudku alebo úvahy súdu, a to z hľadiska výsledku v zásade zhodne, ako podľa doterajšej úpravy. V posudzovanom konaní preto nezávisle od toho, že okresný súd rozhodoval o trovách konania za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku a krajský súd za účinnosti Civilného sporového poriadku, vzhľadom na závery krajského súdu a sťažnostnú argumentáciu je podstatnou otázkou, či nepriznanie časti sťažovateľkou uplatnených nárokov z titulu zmluvnej pokuty (v rozhodnutí vo veci samej) z dôvodu využitia moderačného oprávnenia súdu podľa § 301 Obchodného zákonníka je prípadom, keď výška plnenia bola závislá od úvahy súdu, a teda prípadom odôvodňujúcim osobitné posudzovanie úspechu a neúspechu v konaní s dôsledkami na rozhodovanie o trovách konania.“ (uznesenie ústavného súdu č. k. I. ÚS 56/2017-12 z 08. 02. 2017).

25. Na základe uvedeného dovolací súd konštatuje, že nesprávnou aplikáciou ustanovenia § 256 CSP súdmi nižších inštancií na rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania v konaní o náhradu škody došlo k namietanému porušeniu práva na súdnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorého súčasťou je aj právo na náhradu trov konania, a tým k porušeniu aj princípu právnej istoty (čl. 2 Základných princíпов CSP). Dovolateľ preto dôvodne namietal porušenie práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP.

26. Vzhľadom na uvedené dôvody dovolací súd zrušil napadnuté rozhodnutie v potvrdzujúcom výroku a výroku o trovách odvolacieho konania vo vzťahu k žalovanému 2/ v súlade s § 449 ods. 1 CSP a vec v rozsahu zrušenia vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

27. V ďalšom konaní je úlohou súdu rozhodnúť o nároku na náhradu trov prvoinštančného i odvolacieho konania v súlade s vysloveným právnym názorom uvedeným v tomto uznesení (§ 455 CSP). Treba uviesť, že žalobca dosiahol v spore to, čo dosiahnuť chcel, a síce, aby súd zaviazal žalovaných k náhrade škody a jeho argumentácia v spore bola v celom rozsahu opodstatnená. Je teda pravdou, že

žalobca bol úspešný čo do priznanej sumy 165,42 eur s príslušenstvom, v časti sumy 1.475,92 eur (196,92 eur + 1.279 eur) vzal žalobca žalobu späť, nakoľko žalovaný 2/ po podaní žaloby uhradil túto čiastku, a preto v tejto časti zaviniť zastavenie konania žalovaný 2/. Vo zvyšku nároku čo do sumy 6.234,50 eur zobral žalobca žalobu späť po vypracovaní znaleckého posudku, a preto možno konštatovať, že v tejto časti výška plnenia závisela od znaleckého posudku. Keďže na daný prípad nie sú k dispozícii ani analogicky použiteľné ustanovenia CSP alebo iného zákona, súd preto s použitím základných princípov čl. 4 ods. 2 CSP bude aplikovať na rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania „princíp racionálneho zákonodarcu“ a o náhrade trov rozhodne podľa fiktívnej normy, ktorú by zvolil, ak by bol sám zákonodarcom. Bude pritom vychádzať z pomyselnej normy, že vzhľadom na späťvzatie žaloby v časti, kde výška plnenia závisela od znaleckého dokazovania čo do sumy 6.234,50 eur, ako aj s prihliadnutím na čiastočný úspech vo veci a zavinenie na zastavení konania v časti plnenia zo strany žalovaného 2/ po podaní žaloby, prizná žalobcovi plnú náhradu trov konania zo sumy 1.641,34 eur (165,42 eur suma priznaná žalobcovi rozsudkom, späťvzatie v dôsledku plnenia zo strany žalovaného 2/ v sume 1.475,92 eur, pretože v tejto časti nároku došlo ku späťvzatiu žaloby v dôsledku zavinenia na strane žalovaného 2/).

28. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

29. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.